

АНОТАЦІЯ

Боднар Д. І. Українська фортепіанна музика ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурної зустрічі окциденту та орієнту. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Міністерство освіти і науки України, м. Івано-Франківськ, 2025.

Дисертацію присвячено дослідженню української фортепіанної музики ХХ – поч. ХХІ ст. крізь призму проявів художнього мислення Заходу і Сходу.

Мета дослідження – обґрунтувати концепцію культурної зустрічі окциденту та орієнту в українській фортепіанній музиці ХХ – початку ХХІ століть.

Наукова новизна дослідження зумовлена його метою і комплексом поставлених завдань.

У дисертації *вперше*:

– концептуально осмислено феномен культурної зустрічі як здійснений результат діалогу культур, обґрунтовано семантико-стилістичні моделі проявів культурної зустрічі Заходу і Сходу в українській фортепіанній музиці ХХ – початку ХХІ століть – орієнтально-образну, арабесково-сецесійну та рефлексивно-медитативну;

– укладено типологію арабесковості та медитативності в українській фортепіанній музиці вказаного періоду;

– здійснено періодизацію культурної зустрічі окциденту та орієнту в українській фортепіанній музиці ХХ – початку ХХІ століть.

Уточнено:

– уявлення про характерні риси орієнтального та окцидентального типів мислення та їх відображення в музиці;

– розуміння впливу колективної ментальності та ідентичності Заходу

та Сходу на семантико-стилістичне навантаження музичного мистецтва.

Набули подальшого розвитку:

– компаративне бачення світоглядності окциденту та орієнту та її відображення в музиці;

– експлікація понять «окцидент» та «орієнт» в українському музикознавчому континуумі.

Запропоновано дефініцію феномену «культурна зустріч», сутність якого полягає у взаємопроникненні ментальних і семантико-стилістичних рис «Іншого» і «Свого» на міжкультурному – міжцивілізаційному рівнях, а також у результативності, що відрізняє цей процес від діалогу. Аналіз Імаго як метакатегорії показав, що концепції орієнталізму мають суть інтерпретації орієнту, конституюючи його сенси в орієнтації на власне «Я», котре існує, як віддзеркалення «не-Я».

Звернення до історіографії проблематики показало, що ключовими для концепції дисертації є ідеї Едварда Ваді Саїда щодо феномену орієнталізму, його втілення в музичному універсумі у контексті імагологічного підходу – Олени Берегової, «“нового” орієнталізму» Ангеліни Мамони, взаємодії культур Віолетти Демещенко та низки інших концепцій філософського, культурологічного, літературного та інших напрямків. У дослідженні орієнтального Імаго враховано ієрархію комунікації (Ролан Барт), що відображено у трактуванні музичних творів як «відкритого тексту», експлікація проблематики у музикознавстві здійснена крізь призму концепції діалогічності Олександри Самойленко, рефлексивної свідомості Людмили Шаповалової, відображення національної ментальності в музиці Вікторії Драганчук-Кашаюк, досліджень фортепіанної музики Наталії Посікіри-Омельчук, Ольги Стрілецької, Наталії Рябухи та ін., що створило комплексне підґрунтя для рельєфного увиразнення результатів культурної зустрічі.

Стверджується, що в результаті конвергенції, яка активно відбувається у др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст., специфічні світоглядні і музично-мовні риси «Іншого» проникають у власний культурний тезаурус, маркуючи спільні витоки

цивілізацій Заходу і Сходу як культур «аполонівської душі» та «прасимволу Дао». Водночас, гіпертрофовані вияви цього процесу можуть спричинити глобалізаційне поглинання сильнішим «Своїм» слабшого «Іншого», стираючи розмаїття варіантів світових культур і національну ідентичність.

Виявлено, що в українському світогляді, в силу географічного положення та історичних колізій і зв'язків з орієнтальними культурами, найбільш рельєфно марковані Степовий, Кримський, Турецько-османський варіанти Імаго. Опанування орієнту є природнім процесом, що відображається у мотиві захисту рідної землі, але не загарбання землі «Іншого», до якого виражається глибинне розуміння, позбавлене яскравого екзотизму, а передане через кордоцентричну щиросердечність. Обґрунтовано національний мамаївський архетип з рефлексивним типом свідомості.

Дослідження показало, що формування Імаго Сходу в європейській музиці відбувалося у руслі фантазійного екзотизму як семантичного і стилістичного маркера «Іншого», що яскраво проявилось в музично-театральних жанрах. Під впливом літератури («Західно-східний диван» Йоганна Гете та ін.) та інших явищ європейський орієнталізм в інструментальній музиці позбавився зовнішнього екзотизму, проявившись в екстатизмі Кароля Шимановського, рефлексивності та/або медитативності Бориса Лятошинського, Кшиштофа Пендерецького, Валентина Сильвестрова, Гії Канчелі, Альфреда Шнітке, Алемдара Караманова, Арво Пярта, в піфагорейському захопленні вібраційною музикою Карлґайнца Штокгаузена, в паломництві до Сходу Олів'є Мессіана, дзен-буддизмі Джона Кейджа, пошуках Стівена Райча, Філіппа Ґласса та ін.

Задля показу втілення орієнту в європейській фортепіанній музиці проаналізовано твори Роберта Шумана, Клода Дебюссі, Моріса Равеля, Кароля Шимановського, Олів'є Мессіана, розглянуто концепції творів Джачінто Шельсі, Джона Кейджа та ін., в яких виявили впливи Арабського, Індуського, Іберо-мавританського та інших Імаго та їх вторинні вияви.

В українській фортепіанній музиці етнічна імагосемантика представлена розмаїтою палітрою творів, в якій відображається трансформація орієнту, що

відбулася під впливом екзотизування, арабесковості, рефлексивності та/або медитативності. Ці тенденції визначають семантико-стилістичні моделі втілення культурної зустрічі – орієнтально-образну, арабесково-сецесійну і рефлексивно-медитативну.

Орієнтально-образна модель проявилася в сюїтах «Кримські ескізи» (1908), «Тисяча та одна ніч» (1926), п'єсі «Іспанія» (1947) Сергія Борткевича, у тонкому звукопису циклів «Порцелянові чашки» (1930), «Східний альбом» (1940), «Легенди» (1944), п'єсі «Срібна злива» (1948) Всеволода П. Задерацького та ін. У цілому, у цій моделі перетворено основні засади звукоживопису Клода Дебюссі та Кароля Шимановського, що передбачають яскравість ладотональних і гармонічних барв, специфічні фактурні рішення, роботу з образними моделями – «східної млості» та ін.

Основними рисами арабесково-сецесійної моделі є витонченість і загадкові рисунки ліній з алюзіями до східної літерної та орнаментальної графіки. Модель проявилася у двох образно-семантичних сферах. Витоки першої – у творчості Миколи Лисенка, який у п'єсі «Мрії» ор. 13 зобразив витончену візерунковість, продовжені в музиці Василя Барвінського у циклах П'ять прелюдій (1908), «Пісня. Серенада. Імпровізація» (1911), «Бій-Біль-Перемога Любові» (1915) та ін. Інший варіант трансформації арабесковості – яскравий етнічний варіант гуцульської сецесійності, який набув розмаїтих виявів у творах Станіслава Людкевича, Миколи Колесси, Богдани Фільц, Олександра Козаренка та ін. У результаті, укладено типологію арабесковості, яка є результатом поєднання західноєвропейських тенденцій музичного осмислення орієнту та національної традиції.

Рефлексивно-медитативна модель має джерелами європейський тип медитативності, оснований на піфагорівській ідеї числа і платонівській споглядальності, візантійсько-християнський релігійний тип, а також східний, привнесений у процесі зацікавлення орієнтом. Вказана модель є найбільш розповсюдженою в українській фортепіанній музиці, у цілому, та домінуючою у другій половині ХХ – на початку ХХІ століть. Моделі притаманні фонічне

мислення, просторова сонорність – зосередження на звуці / комплексі, мінімалістична повторюваність структур, що творять медитативний стан, в якому ототожнюються Я-образ автора та Я-образ музики (Людмила Шаповалова). Модель яскраво реалізувалася в українській музиці (цикли «Біль – бій, перемога Любові» (1915) та інші твори Василя Барвінського, «Відображення» Бориса Лятошинського (1925) і ряд творів послідовників), включно із джазовою рефлексивністю («Три джазові п'єси», «Блюз» (1964) Мирослава Скорика та ін.).

Вирізнено головні типи звучань, які творять «канон медитативності»: 1) медитативність-метафоричність Валентина Сильвестрова («Кітч-музика» (1977) та ін.); 2) медитативність-ліризм Євгена Станковича (Камерна симфонія № 9 «Quid pro quo» (2000) та ін.); 3) медитативність-релігійність Алемдара Караманова (Третій фортепіанний концерт «Ave Maria» (1968) та ін.). Описані типи медитативності отримали нові яскраві трансформовані втілення у множинних композиціях зламу ХХ – ХХІ століть – «Моління про чашу» (1990), «Світ ловив його» Олександра Щетинського, «Aband – Patience» (1991), «Кольорові звуки. Evening Solitarre Paysage» (1995) Кармелли Цепколенко, «Гравітації» (1998) Ганни Гаврилець, «Тіні та примари» (1999) Людмили Юріної, «Postludium» (2000) Богдана Сегіна, прелюдії «Рими» (2000) Любови Сидоренко, «Stück» (2004) Богдани Фроляк, «Xmas Star» («The Christmas Star», 2006) Миколи Ковалінаса, «Відзвуки» (2007) Михайла Шведа, «Illuminatio I або три враження» (2007) Остапа Мануляка, аудіовізуальній композиції «Графічна соніфікація пам'яті» (2019) Остапа Мануляка та Назара Скрипника, «Сімурґ» (2021) Вікторії Польової та ін.

Акцентовано, що у низці творів поєднуються риси декількох моделей. Щодо жанрового вибору, то результати культурної зустрічі найчастіше реалізувалися в жанрах мініатюри, циклу мініатюр, окремих програмних п'єс.

Диференційовано етапи розвитку культурної зустрічі в українській фортепіанній музиці ХХ – поч. ХХІ ст. Екзотизація східного Імаґо мала місце у першій половині ХХ ст., у цей же період яскраво розвинулася арабескова

тенденція, при цьому гуцульська сецесійність активно розвивалася протягом усього ХХ ст.. Рефлексивно-медитативна природа фортепіанного виразу віднайшла множинну реалізацію у др. пол. – на поч. ХХІ ст. Перехід від паритетного співвідношення моделей культурної зустрічі у першій половині ХХ ст. до домінування рефлексивно-медитативного типу музичного мислення поєднується з яскравим увиразненням національно-ментального ліризму, що є ознакою зміни музично-ментальної та семантико-стилістичної парадигми відповідно до концепції емансипації звуку (Ніна Герасимова-Персидська).

У результаті, увиразнено думку про те, що клавесин-рояль став творцем яскравої картини окцидентно-орієнтальної зустрічі, показавши промовисті приклади паралелей, запозичень та алузій у творчості мистців західної традиції. Орієнтальні (китайська, японська, арабська та ін.) та пограничні (іберо-американська, іберо-мавританська та ін.) музичні культури, які творять власні фортепіанні традиції, також є результатом культурної зустрічі («Фантазії на тему трьох ущелин» Лю Веньцзіня, «Спокійне озеро, осінній місяць» Чень Пейсюня, «Три варіації на тему мелодії цвітіння сливи» Ван Цзяньчжона, «Заповнена зірками ніч» і «Музика протягом тисячі осеней» Олексини Луї та ряд ін.). Тому перспективи подальших досліджень даної теми вбачаються у творенні цілісної панорами результатів культурних взаємовпливів у мистецтві ХХІ століття, що вимагає залучення до її сегментів фортепіанних культур Сходу, які розпочали активно розвиватися у другій половині ХХ – на початку ХХІ століть. Такі розвідки сприятимуть глибшому розумінню ментальної специфіки націй та їхній взаємодії у швидкоплинному континуумі сучасного глобалізованого світу, і це робить представлене дослідження відкритим до нового бачення не тільки «Іншого», а й «Себе» у контексті світового універсалізму.

Ключові слова: українська фортепіанна музика, Захід і Схід, комунікація, «Інший», українська музична ментальність та ідентичність, національна музична культура, музичні традиції, архетип, інтерпретація, програмна музика, інструментальна музика, індивідуальний композиторський стиль, жанрово-стильові аспекти, музична мова, музична поетика, піаніст.

SUMMARY

Bodnar D. I. Ukrainian piano music of the twentieth and early twenty-first centuries in the cultural meeting context of the occident and the orient. – Qualifying Scientific Work on the Rights of the Manuscript.

Dissertation for a Doctor of Philosophy Degree: Specialty 025 Music art. Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk, 2025.

The dissertation is devoted to the study of Ukrainian piano music of the twentieth – early twenty-first centuries through the prism of the West and the East artistic thinking manifestations.

The purpose of the study is to substantiate the cultural encounter concept between occident and orientation in Ukrainian piano music of the twentieth and early twenty-first centuries.

The scientific novelty of the research is determined by its purpose and the set of tasks.

In the dissertation, *for the first time*:

- the phenomenon of cultural encounter as a realised result of the dialogue of cultures is conceptually comprehended, semantic and stylistic models of manifestations of cultural encounter between the West and the East in Ukrainian piano music of the twentieth and early twenty-first centuries are substantiated - oriental-figurative, arabesque-secession and reflective-meditative;

- a typology of arabesque and meditative in Ukrainian piano music of this period is compiled;

- the periodisation of the cultural encounter between the occasional and the oriental in Ukrainian piano music of the twentieth and early twenty-first centuries is carried out.

It is clarified:

- an idea of the characteristic features of oriental and occidental types of thinking and their reflection in music;

- understanding of the influence of the collective mentality and identity of the West and the East on the semantic and stylistic load of musical art.

Further development:

- a comparative vision of the worldview of the occident and the orient and its reflection in music;

- explication of the concepts of «occident» and «orient» in the Ukrainian musicological continuum.

The author proposes a definition of the «cultural encounter phenomenon», the essence of which lies in the interpenetration of the characteristic mental and semantic-stylistic features of the «Other» and «One's own» at the intercultural – intercivilizational levels, as well as in the effectiveness that distinguishes this process from dialogue. The analysis of Imago as a metacategory has shown that the concepts of Orientalism are essentially an interpretation of orientation, constituting its meanings in the orientation towards the self, which exists as a reflection of the «not-self».

The key to the formation of the thesis concept are E. W. Said's Orientalism ideas, its embodiment in the musical universe – by O. Berehova, «“new” Orientalism» by A. Mamona, cultures interaction by V. Demeshchenko and a number of other concepts in philosophical, cultural, literary and other directions. The Oriental Imago study takes into account the hierarchy of communication (R. Barthes), which is reflected in the interpretation of musical works as «open text»; the explication of the problematic in musicology is carried out through the prism of the dialogicity concept by O. Samoilenko, the reflexive consciousness by L. Shapovalova, the national mentality reflection in the music by V. Drahanchuk-Kashaiuk, piano music studies by N. Posikira-Omelchuk, O. Striletska, N. Riabukha, etc.

That as a result of convergence specific worldview and musical and linguistic features of the «Other» penetrate into their own cultural thesaurus, marking the common origins of the civilisations of the West and the East as cultures of the «Apollonian soul» and the «Tao pre-symbol». At the same time, hypertrophied manifestations of this process can lead to a globalising absorption of the weaker «Other» by the stronger «One», erasing the diversity of world cultures and national

identity.

In the process of analysing the Ukrainian worldview, it was found that, due to geographical location and historical conflicts, the Steppe, Crimean, and Turkish-Ottoman Imago's variants are most prominently marked in the Ukrainian worldview. Mastering an orientation is a natural process caused by national existential characteristics, which are reflected in the defending one's native land motive, but not conquering the «Other's» land, to whom a deep understanding is expressed, devoid of vivid exoticism, but transmitted through border-centric sincerity. As a result, a nationally characteristic Mamay archetype, characterised by a reflexive type of consciousness, is substantiated.

The East Imago's formation in the European music took place in the fantasy exoticism line as a «Other's» semantic and stylistic marker, which was most clearly manifested in musical and theatrical genres. Under the literature influence by J. Goethe and others, European orientalism in instrumental music lost its external exoticism, manifesting itself in the ecstasy by K. Szymanowski, the reflexivity and/or meditation by B. Liatoshynsky, K. Penderecki, V. Sylvestrov, G. Kanchelli, A. Schnittke, A. Karamanov, A. Pärt, in the Pythagorean fascination with the vibrational music of K. Stockhausen, in O. Messiaen's pilgrimage to the East, J. Cage's Zen Buddhism, the search for S. Reich, Ph. Glass, etc.

In order to demonstrate the embodiment of orientation in European piano music, the study analyses selected works by R. Schumann, C. Debussy, M. Ravel, K. Szymanowski, O. Messiaen, and considers the concepts of works by G. Shelce, J. Cage, and others.

In the Ukrainian piano music, ethnic Imago semantics is represented by a diverse palette of works that reflects the transformation of orientation under the influence of the exoticisation, arabesque, reflexivity and/or meditation trends.

The oriental-figurative model was most clearly manifested in allusions to this imagery in the suites «Crimean Sketches» (1908) and «One Thousand and One Nights» (1926), the play «Spain» (1947) by S. Bortkevych, in the delicate sound of the cycles «Porcelain Cups» (1930), «Oriental Album» (1940), «Legends» (1944), and the play

«Silver Shower» (1948) by V. P. Zaderatsky etc. In general, this model transformed the basic principles of sound painting by C. Debussy and K. Szymanowski, which include the brightness of key and harmonic colours, specific textural solutions, work with the corresponding figurative models – «oriental bliss», etc.

The arabesque-secessionist model is expressed in ornamentation, which has its origins in the music by R. Schumann, C. Debussy, etc. The main features of the model are elegance and mysterious line drawings that evoke allusions to oriental lettering and ornamental graphics. The model manifested itself in two figurative and semantic spheres. The origins of the first can be found in the work by M. Lysenko, who depicted a sophisticated patterning in his piece «Dreams», Op. 13, and continued in the work by V. Barvinsky, in the cycles «Five Preludes» (1908), «Song. Serenade. Improvisation» (1911), «The Fighting and Victory of Love» (1915), etc. Another variant of arabesque transformation is a vivid ethnic variant of this trend, called Hutsul secessionism, which has acquired various manifestations in the works by St. Liudkevych, M. Kolessa, B. Filts, O. Kozarenko, etc. As a result, a typology of arabesque is compiled, which is the result of a combination of Western European trends in musical comprehension of orientalism and the national tradition.

The reflective-meditative model has its sources in the European type of meditation based on the Pythagorean idea of number and Platonic contemplation, the Byzantine-Christian religious type, and the Eastern type introduced in becoming interested process in the orient. This model is characterised by phonetic thinking, spatial sonority – focusing on sound/complex, minimalist repetition of structures that create a meditative state in which the self-image of the author and the self-image of music are identified (L. Shapovalova). The model was vividly realised in Ukrainian music («Pain – Battle, Victory of Love» (1915) and other works by V. Barvinsky, «Reflections» by Borys Liatoshynsky (1925) and a number of works by his followers).

The main types of meditative sounds, which together create the «canon of meditation» in Ukrainian piano music, are distinguished: 1) V. Sylvestrov's meditative metaphoricality («Kitch Music» (1977), etc.); 2) Y. Stankovych's meditative lyricism (Chamber Symphony No. 9 «Quid pro quo» (2000), etc.); 3) A. Karamanov's

meditative religiousness (Third Piano Concerto «Ave Maria» (1968), etc.). The described types of meditation received new bright transformed embodiments in multiple compositions of the turn of the twentieth and twenty-first centuries – «Prayer for the Cup» (1990) by O. Shchetynsky, «Aband – Patience» (1991) by K. Tsepko, «Gravity» (1998) by H. Havrylets, «Shadows and Ghosts» (1999) by L. Yurina, «Postludium» (2000) by B. Sehin, «Rhymes» (2000) by L. Sydorenko, «Stück» (2004) by B. Froliak, «The Christmas Star» (2006) by M. Kovalinas, «Echoes» (2007) by M. Shved, «Illuminatio I or Three Impressions» (2007) by O. Manuliak, «Simurgh» (2021) by V. Poliova, etc.

It is emphasised that a number of works combine features of several models. As for the genre choice, the results of the cultural encounter were most often realised in the genres of miniature, cycle of miniatures, and individual programme pieces.

The stages of the development of the cultural encounter between the occident and the orientation in Ukrainian piano music of the twentieth and early twenty-first centuries are differentiated. It has been established that the exoticisation of Eastern Imago took place in the first half of the twentieth century, the arabesque trend developed in the same period, while Hutsul secessionism actively developed throughout the twentieth century. The reflective and meditative nature of the piano expression found multiple realisations in the second half of the twenty-first century and early twenty-first century. The transition from the parity of cultural encounter models in the first half of the twentieth century to the dominance of the reflective and meditative musical thinking type is combined with a vivid expression of national and mental lyricism, which is a sign of a change in the musical-mental and semantic-stylistic paradigm in accordance with the concept of sound emancipation (N. Herasymova-Persydska).

As a result, the author emphasises the idea that the harpsichord-piano has become the creator of a vivid picture of an occidental-oriental encounter, showing eloquent examples of parallels, borrowings and allusions in the works by artists of the Western tradition. Oriental (Chinese, Japanese, Arabic, etc.) and borderline (Ibero-American, Ibero-Moorish, etc.) musical cultures that create their own piano traditions

are also the result of the declared cultural encounter (Liu Wenjin's «Fantasies on the Theme of Three Gorges», Chen Peixun's «Calm Lake, Autumn Moon», Wang Jianzhong's «Three Variations on a Plum Blossom Melody», Alexina Louis's «Star-Filled Night» and «Music for a Thousand Autumns», etc.). Therefore, the prospects for further research on this topic are seen in the holistic panorama creation of the cultural interactions results in the art of the twenty-first century, which requires the involvement of the East piano cultures. Such research will contribute to a deeper understanding of the nation mental specificity and their interaction in the rapidly changing continuum of the modern globalised world, and this makes the presented study open to a new vision of not only the «Other» but also the «Self» in the world universalism context.

Key words: Ukrainian piano music, West and East, communication, «Other», Ukrainian musical mentality and identity, national musical culture, musical traditions, archetype, interpretation, programme music, instrumental music, composer's individual style, genre and style aspects, musical language, musical poetics, pianist.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України категорії Б:

1. Боднар Д. «Кримські ескізи» Сергія Борткевича крізь призму семантики орієнталізму. *Fine Art and Culture Studies*. 2023. № 3. С. 18–25.

DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-3-3>

URL: <http://www.journals.vnu.volyn.ua/index.php/art/article/view/1210>

2. Боднар Д. Орієнт та окцидент: що приховують «Маски» Кароля Шимановського. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Рівне, 2024. Вип. 49. С. 212–217.

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.858>

URL: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/858>

3. Боднар Д. Цикл «Писанки» Олександра Козаренка крізь призму «культурної зустрічі» окциденту та орієнту. *Актуальні питання гуманітарних наук*. / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 81. Том 1. Дрогобич, 2024. С. 33–38.

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/81-1-5>

URL: <https://www.aphn-journal.in.ua/81-1-2024>

Статті в наукових фахових виданнях інших держав:

4. Боднар Д. Культурна зустріч окциденту та орієнту та її проєкції в українській фортепіанній музиці. *Spheres of Culture*. Lublin, 2019. Vol. XX. S. 196–203.

URL: https://library.dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/sphere_2019_v_20-3.pdf

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Боднар Д. Арабескова сецесійність у фортепіанній музиці Галичини доби модерну: П'ять прелюдій Василя Барвінського. *VII Міжнародна науково-практична конференція «Topical issues of modern science, society and education»*. (January 29–31, 2022). Kharkiv, 2022. Pp. 1272–1276.

URL: <https://geodesy.udau.edu.ua/assets/files/2022/gura/topical-issues-of-modern-science-society-and-education-29-31.01.22.pdf>

6. Боднар Д. Елементи «східного» у фортепіанній музиці Всеволода П. Задерацького: цикл «Фарфорові чашки». *Мистецтво у нелінійному просторі: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, 19–20 жовтня 2023 року*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 90–93.

URL:

<http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/31158/1/BODNAR%2c.pdf>

7. Боднар Д. Концептуальні основи дослідження східного Імаго у контексті музикознавства. *VIII Конгрес сходовознавців: збірник матеріалів*, м. Київ, 20 грудня 2024 року. Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського; Львів–Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 196–199.

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-464-4-50>

URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/358>

8. Боднар Д. Рефлексивна модель світосприйняття в українській фортепіанній музиці: цикл «Відображення» Бориса Лятошинського. *Креативний простір: електронний науковий журнал*. Харків, 2025. № 23. С. 12–13.

URL: https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/crp_23_.pdf